

ὅλη ἡ Θράκη καὶ ἡ Μικρὰ Ἀσία πρὸ 100 ἐτῶν, πρὶν δηλ. συνοικισθῇ ἐκ τῆς ΒΑ. ὁρεινῆς, σωσάσης τὸ ὑποχωρήσαν πρὸ τοῦ τυράννου γένος καὶ ἐκ τοῦ ἄλλου ἔθνους (παρὰ τοῦ Διδυμοτείχου κλπ.) διότι καὶ ἐν Λουλέ-Βουργάς διηγείται ὁ κ. Ἀλεξ. Μπαλτας, δὲν ἀναβαίνουνσι τὰ γένη εἰς χρόνους ἀρχαιοτέρους καὶ ἔξωθεν γενεαλογοῦνται. Ἐπικρατεῖ τὸ Τουρκικὸν στοιχεῖον, οἱ δὲ ἐνυπάρχοντες Ἕλληνες εἶναι ἐπήλυδες, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 10' αἰῶνος ἐξ Ἡπείρου μεταναστεύσαντες.

Ἐντὸς τῆς Χαριουπόλεως μὴδὲν ἢ μηδαμινὰ λείψανα καὶ δὴ εἰς τὸ Πα-σά-δξαμί κατὰ τὴν Ν. θύραν βυζαντινὸν κιονόκρανον κορινθιάζον καὶ ἀ-πέναντι αὐτοῦ καὶ τῆς κρήνης θεμέλιον πλινθασβεστικὸν Βυζαντινὸν μό-νον ὑπόλοιπον νῦν καὶ παράδοσις ὅτι ὁ νῦν τεκέξ, τοῦ προφήτου Ἡλιοῦ ἦτο ἐκκλησία. Οἰκτρὰ καὶ ἡ πτωχεία τοῦ παρόντος καὶ ἡ ἐκκλησία καὶ τὰ σχο-λεῖα. Ἄλλως μολὶς ἀπὸ 80 ἐτῶν συνοικισμένη ἐκ Χριστιανῶν, ὧν οἱ πλεί-στοι ἐξ Ἡπείρου ἔκτισαν νυκτὸς τὸ πρῶτον ἐκκλησίαν τοῦ Ἁγίου Βασι-λείου. Πέλαγος Τουρκισμοῦ εἶχε καλύψει καὶ ἀπορροφήσει τοὺς χριστια-νοὺς. Καὶ ἐν γένει Ἀνατολὴ πολὺ ἐδῶ, βίος καὶ τρόπος οἰκίαι ξυλόπλε-κτοι ἐπαλειφόμενοι ἀχύρῳ καὶ βοεῖα καὶ ἀμάρτυρ θιναι μὲ ξυλοδεκές), ἀκόμη καὶ ξενῶνες ἔχοντες ὅμοιον τὸ κοῦρεμα. Φανερὰ ἄνευ περονίων ἐπὶ ταβὰ στηριζόμενον ἐπὶ πτυκτοῦ ποταμοῦ ἐπὶ σκαμνίον, κοινῶς ἐσθιόμενα-συγκοινωνία μὲ ἀργοκίνητα ποταμικά καὶ ἐστέγη χόρταιν-δυ-αλννηται, σκαμνίον.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

BIZYHN

ΔΟΗΝΩΝ

Ἀληθινὰ γραφικὴ καὶ πρώτη κλασσικῶς ὥραία δι' ἐμέ. Ἡ ἔξωθεν ἄποψις τῆς πόλεως μὲ τὰ τεῖχη τῆς τὰ Ἑλληνίζοντα καὶ τὰ Βυζαντινὰ μεγαλόπυργα, καὶ ἔσωθεν καὶ ἡ ἔξ αὐτῆς πρὸς τὴν ἀτέρμονα πεδιάδα ἰδίᾳ πρὸς Ν. ὅπου τὸ χωρίον Μαγκριώτισσα μὲ τὴν εἰκοσάδα τῶν ἀνα-ταύτην ἐσπαρμένων τύμβων. Ἀπὸ Β. μόνον (πέραν πάλιν χαράδρας, χω-ριζούσης τὴν θέσιν ὧς τι ἱερὸν) ὑψοῦνται ὡς φόντο ἡρέμα λοφοσειραὶ πε-τρῶδεις, καὶ μακρὰν εἰς τὸν Α. ὁρίζοντα τὰ τελευταῖον τοῦ Θρακικοῦ πε-δίου πρὸς τὸν Εὐξείνιον διαφράγματα (χωματόλοφοι), ταπεινὰ μᾶλλον ὑ-ψηλότεραι ἐξάρσεις μὲ δύο ἀραιὰ στίζοντα χωρία, κλείουν εἰς τὸν ΝΔ. ὁρί-ζοντα, χωροῦσαι ἐκ ΒΔ. πρὸς ΝΑ.

Πόλις καὶ Ἀκρόπολις θὰ συνέπιπτον βεβαίως κατὰ τὴν ἀρχαιότητα. Ἐπὶ τοῦ κυρίου ἀπὸ Β. πρὸς Ν. ἐπιμήκους λόφου, τοῦ Κά-στρου μέχρι σήμερον καλουμένου, μόνον δ' ἐν Βυζαντινοῖς χρόνοις ἐπεξε-τάθη, τὸ τεῖχος καὶ περιέβαλε καὶ τὸ δυτικὸν συναφές ἡμισυ τοῦ Τσομ-λεκτοῦ τεπέ-λόφος κεραμουργεῖον. Ἀλλὰ τὸ μὲν ἀρχαῖον μολὶς πού λεί-

Γ. Λαμπρινίδης
ἡμερομηνία Ἀθ.
τ.θ. 1938

ψανα περί τὰ τείχη τοῦ δυτικοῦ σκέλους, ἔπερ τὴν Κ ρ ή ν η ν τοῦ Χ α-
τ ζ ή, ἴσως καὶ Μακεδονικῶν, ἀλλὰ ἀσφαλῶς Ρωμαϊκῶν μεγαλολιθιδίων
ἴσων δόμων. Ἐνῶ τοῦναντίον ἡ λοιπὴ Δ. πλευρὰ ὅλη κατὰ τὰς λεπτὰς
ἔξω παρενθέτους (ὀριζοντίους μόνον) κεράμους μᾶλλον τῶν πρώτων Βυ-
ζαντινῶν χρόνων (τὸ πολὺ ὑστερορρωμαϊκῶν, ἀφοῦ ἐν γένει ἰ σ ο δ ο μ ι-
κ ή, μόνον μὲ μικροτέρους τοὺς ὀρθογωνίους λίθους). Καὶ σώζεται δὲ
ἰ κ α ν ῶ ς ἡ δυτικὴ πλευρὰ διὰ τὴν ἐπ' αὐτῆς εὐτυχῶς κατοικίαν τῶν
Τούρκων.

Ὁ Τουρκικὸς μαχαλᾶς εἶναι ἀκριβῶς τὸ κάστρο, (δηλ. ἡ δυτικὴ του
κλιτὺς) καὶ διατηρεῖ πλὴν λειψάνων τινῶν ὀ ρ θ ο γ ω ν ί ω ν πύ ρ γ ω ν
(καὶ ἐνὸς μετεσκευασμένου εἰς Βυζαντινοὺς χρόνους εἰς στοργγύλον δυτι-
κώτατα) καὶ δύο μεταξὺ του τοῦ νῦν λουτροῦ καὶ τοῦ Χατζή-Τσεσμέ
ρ ο μ β ο ε ἰ δ ῶ ς ἡ μᾶλλον σφηνοειδῶς προεξέχοντα (κατὰ τὸν τρόπον
τῶν ποδῶν τῶν γεφυρῶν) καὶ μιᾶς τοῦλάχιστον πύ λ η ς περὶ τὸ μέσον
ἐνδείξεις (κενὸν καὶ τείχους ἡ πύργου ὅλης ἅμα πλάγαι=διάπλευραι) ὅλα
μακρόθεν διὰ τὸ ἰσόδομον φαινόμενον, ἀλλὰ ἀρχαῖα (ἀλλὰ ἐκ κεράμων ἐ-
λεγχόμενα). Καὶ ὕψος δὲ (τὸ ἐπὶ) διατηρεῖται ὅσον σπανίως εἰς οὗ τὸ ὁ-
ρατὸν προὔπολογιστέον καὶ τὸ μέγεθος ἀνεκτιμώμενον διὰ πελωρίων ἐ-
πιχώσεων προφανῶς (κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Γιαννακῆ) ὑπάρχει Βυζαν-
τινὸν ἐπισκήπτιον καὶ θεμελίαι οἰκῶν ἀποσπασμάτων εἰς βοή (7 μέτρων).
Ἀλλ' αἱ λοιπὰ πλευρὰ εἶναι ἡ κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Γιαννακῆ ἐκτελεσθεῖσα ὑπὸ τοῦ χρόνου,
ἡ μόνον ἐν θεμελίαις, σώζοντες τὰς κεραμοειδέας ὑπὸ σ α φ ή παρ' ὅλον που
τὸ μήκος (τῆς Β. καὶ Α. ὀφρῶς) ἐκτελεσθῆναι (ἦν διακόπτουν κατ' ἀποστά-
σεις πρόσφατοι λάκκοι-κενὰ ἐκ λατομικῶν ἐπισκαφῶν εἰς οἰκοδομίας πρὸ
τοῦ πολέμου).

Ἡ Βυζαντινὴ ἐπέκτασις ὄχι μόνον πρὸς Α. ἀλλὰ καὶ
Β. φαίνεται (ἀλλὰ ἴσως καὶ ἐκεῖ συνεχίζετο καὶ ἀνεκαινίσθη ὑπὸ τῶν Βυ-
ζαντινῶν καὶ τῶν ρωμαϊκῶν τείχος). Οὗτω δὲ βέβαια λείψανα καὶ εἰς τὸ βο-
ρειότατον ἄκρον μάλιστα εἰς ὕψος 7 μέτρων ἐπὶ ἔπερ τὸν Σ ο ὕ-κ α λ έ ν,
περιστέφοντα τὴν βορειοτέραν ἄκραν, ἥτις νῦν φαίνεται χωριστῇ τοῦ
κυρίου κάστρου δι' ἐντομῆς διευθυνομένης ΒΑ. πρὸς τὸ βορειότερον προ-
άστειον Κάστρο, ἀλλ' ἥτις ἀσφαλῶς εἶναι ὁδὸς κοίτη τῶ χρόνῳ γενομέ-
νῃ ἀπὸ τῆς ἐκεῖ βεβαίως βορείας πύλης (ΒΒΑ) σώζοντες δὲ καθαρῶς Βυ-
ζαντινὰς τειχοδομίας (μικρολιθορραβεικὰς τινὰς κεράμων. Λείψανα
ὕ π ε ρ ή μ ι ο υ ς πύ ρ γ ο ς κατὰ κορυφὴν (διάμετρος ἐσωτερικῇ βμ.
παχ. 1,30 που, ὕψ. ὑπὲρ τὰ 12, τριώροφος, ἐκ τῶν πέριξ ὁπῶν δοκίδων
πυκνοτάτων, ἀνευ ζωνῶν, μὲ θυρίδα μόνον ἀνὰ 1 μέσῳ καὶ ἄνφ
ὀρόφῳ) ἔχει δηλ. (ἐμπρὸς του) κρημνισθῆ τὸ ἀνατολ. 1/4 του μὲ παχύτητα
φαινομενικῶς προσόψεως τοῖχον (πολλῶν μέτρων). Ἐνοῖγμα προφαίνε-
ται ἐμπρὸς μέγιστον (σχηματίζεται σωζομένη ἀριστερόθεν παραστάς 5 μ.

ὑψ. ἐν τῷ β' ὁρόφῳ, εἰς ὃν θ' ἀνῆγε κλίμαξ. Εἰς τῶν πεσμένων ὄγκων ἀποτελεῖ ἀ β λ υ γ ὡ ν ι ο ν καμάραν ὑποκάτω μεγίστην. Καὶ πέραν ἐπὶ τῇ ΒΔ. ἄκρας δύο τεμάχια πύργων, σχεδὸν ἰσόδομα, ἔνθα πιθανῶς θὰ ἦτο καὶ πύλη.

Δυσπιστῶ ὅμως εἰς βυζαντιακότητα τοῦ τετραγώνου χαμηλὰ παρ' αὐτὸ τὸ δυτικὸν ρεῦμα Σοῦ·καλέ, ἀλλ' ὅχι καὶ τοῦ εἰς μέσον ὕψος τῆς Β. κλιτύος προβόλου ἐπίσης στρογγύλου (Βυζαντινοειδοῦς τοιούτου) πύργου, παρ' ὁδοῦ ἄγουσα πρὸς Β. Ἀμφότεροι φαίνονται Τουρκικοί. Ὁ κάτω μάλιστα φέρει καὶ τ ο υ φ ε κ ή θ ρ α ς στενωπότητας (σχισμὰς μᾶλλον ἔξωθεν ὑψηλὰς καὶ ὑπὲρ ὀργυιάν). Πιθανῶς δὲ οὐ κέ τι Βυζαντινὸς οὐδ' ὃ ἐπὶ τοῦ κυρίου καστrolόφου τελευταῖος πρὸς Β. ἦδη (πλὴν τοῦ ἐπικλινούς ἐμπρὸς μετὰ καμαρωτῆς πύλης, ὑψηλοτέρου τοίχου προσόψεως) κατειναλωμένος πυργοειδῆς οἶκος, ἐν ᾧ ἡ ἐγγωρ'α παράδοσις θέλει τὸ Νομισματοκοπεῖον, τοῦ Βασιλέως τῆς Βιζας. Πάντως βαρβαρικῶς ἔχει χρησιμοποιήσει πάντοθεν, ἴσως καταστρέφων πεπτωκότα ἀρχαῖα μαρμάρινα μέλη λαμπρὰ μετὰ λιθαρίων καὶ ἀσβεστων συμφύρων ('Ανασκαφὴ ἐν αὐτῷ, μᾶλλον δὲ σκάλισμα, προέσχεσαν τὰ χώματα) ὑπὸ Τούρκων (κατὰ ὑδραγωγὸν Χρηστάκη το παλαιόν θεῖος διεκόπη εὐτυχῶς, κατ' ἄλλους ἔγεινε πρὸ ἐτῶν αὐτῇ).

Τοῦ βόρειου Βυζαντινοῦ σκέλους οὐκ εἶναι τὸ πέραν ἀπὸ τῆς Δ. κατασκευασθέντος, πρὸς ἄνω, ὑπὸ ὑδατῶν διαρροῆς μετὰ παραμεινόντων ὑπὸ θεάτρῳ βεβαίως ἐν ἀρχαϊότητι παρόλεται· ὡς χαράδρας τμήμα— ὄλον μικρολιθικόν (opus in Certum) διὰ τὴν δυσνόητος θὰ ἦτο ἡ πρὸς τὸ δυτικὸν ἀντίθεσις, (ἂν Ρωμαϊκὸν καὶ ἑαίνο), τοῦναντίον ἠφανισμένα πρόρριζα τὰ νότια τμήματα· Βυζαντινὰ ὅμως ἀν μὴ ἦδη ρωμαϊκὰ καὶ τὸ ὑπὸ Α. κλιτὺν κάστρον παρακολουθητὸν ἔτι (ἰδίᾳ νοτίως τοῦ νεκροταφείου μας), κτιστὸν ὡσαύτως μὲ opus incertum ὑδραγωγεῖον ὅπερ θὰ ἐχρησιμοποιοῦν καὶ ὅχι πολὺ ἀπέχοντες Τουρκικοὶ χρόνοι, ἀφοῦ σωλῆνες χαμηλότερον περὶ τὰ τέλη τοῦ ΝΑ. κάτω συνουκισμοῦ εἶναι ὄρατοί, διευθυνόμενοι ἐξ αὐτοῦ πρὸς τινα Τουρκικὴν Κρήνην. (Ἐκεῖθεν μὲν πηγὴ τῶν ὑδραγωγείων τῆς Βιζύης, ἡ ὑπὸ μαγαράδες μάννα, ἐξ ἧς ἤγετο καὶ νῦν ἄγεται εἰς ἀμφοτέρους τὰς κλιτύς (ὅχι εἰς μόνην τὴν δυτικὴν). Τοῦ θεάτρου βλέπω τινὰ βάθρα (μεγάλα ὀργυιαία τὸ μῆκος) ἐν χρησιμεύει ὥς οὐδὸς ἐξωθύρας τοῦ Δζαμίου Ἀγ. Νικολάου, ἡμῖς δὲ ἐν τῷ λοξοτοίχῳ πύργῳ τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἄλλα.

Ἀγγείων τεμάχια. Πλὴν τῶν καθαρῶς Βυζαντινῶν..... ὁμοία πῶς μὲ terrum sigill ἀνὰ τοὺς λόφους (πχ. τὸν ΝΑ. κατώτατον) ἀδήλου χρόνον, ἴσως Βυζαντινοῦ.

Ἡ σημερινὴ κατάστασις οἰκτρὰ· οἱ μὲν Βούλγαροι διήρπασαν τὰς ἀρχαιότητας καὶ πᾶν ὅ,τι ὥραιο, οἱ δὲ ἐπιστρέψαντες Τούρκοι κατέσκαψαν

πλείστα οικοδομήματα, ἐν οἷς καὶ τὴν ἱερὰν Μητρόπολιν, κατόπιν ἐπὶ ἤλθεν ὁ διωγμός.

Παράδοσις περὶ ἀλώσεως. Καὶ μετὰ τὴν ἄλλωσιν δὴθεν τῆς Κων]πόλεως ἅπαρτη ἦτο 7 ἔτη ἡ Βιζύη, ἕως οὗ ἔδεσαν κηρία εἰς τὰ κέρατα 2 χιλ. αἰγῶν ἀπὸ Κετση-κιοῖ (νοτιόθεν), αἱ ἐξέλαβον οἱ Βιζυηνοὶ εἴτε ὡς συμμάχους καὶ ἤνοιξαν τὰ τείχη, εἴτε ὡς δαίμονας.

ὑπὸ τὴν Α. κλιτὸν χαμηλὰ ἐπὶ παρρημιμένον μαρμάρινον τοξωτὸν ὑπέρθυρον (θύρας προφανῶς τοῦ θεάτρου) μήκ. 2μ. \times 40 πλάτ. καὶ ἄλλα μεγάλα μάρμαρα κατεφθαρμένα διότι κατ' ἀνατολ. κλιτὸν ἐνθυμοῦνται τὸ Θέατρον ἀσφαλῶς σὰν σάλια γκόν συνεστραμμένον δυνατὸν νὰ ἦσαν 100—150 βαθμίδες μαρμάρινοι, καὶ τὸ βόρειον (ἐκατέρωθεν τῆς χαράδρας ὑστερογενὲς βυζαντινὸν τείχος, οὐ καὶ νῦν σώζονται λείψανα πέραν πρὸς Τσομλεκτση ἀνιόντες. Λατομεῖα ἀληθινὰ μεγάλων πελεκητῶν λίθων (καὶ μαρμάρων) μεστὰ (καὶ γλυπτὰ ἐνίοτε) γνωρίζουν πλὴν τοῦ κυρίου τείχους (ἀνατολικά καὶ βόρεια πλέον ἤδη καταφαινομένων καὶ νοτ.) καὶ τὰς κορυφὰς ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Τσομλεκτση-τεπέ. Τοιοῦτον τὸ ἐπὶ τῇ Α. νεκροταφεῖόν μας νῦν ἔνθα λάκκος.

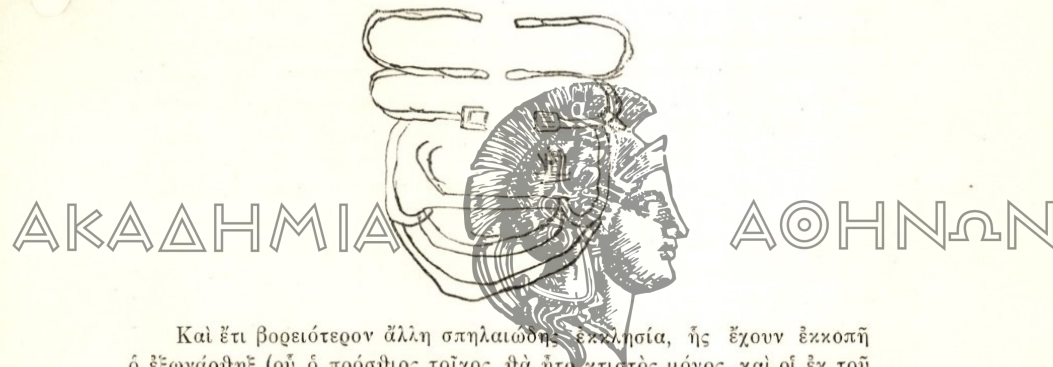
Λοῦτρα ἀρχαῖα μνημεῖον ἀρχαῖον, ἐν ἐκατέρωθεν τῆς ἀκροπόλεως ἔστι ἐν τῇ Α. καὶ Δ. κλιτῶν, οὐκ ἐπὶ πενταγώνῳ ὑποκαύσαν ἐκτεταμέναις στρώσεσι μαρμάρων ἐπὶ πηλῶν καὶ κονιασμένων (δακρυότων καὶ ὕψος) σχισμοὺς οἱ μὲν 0,80, οἱ δὲ 1,20 μ. Εἶναι κατεστραμμένα πρὸ 50 ἐτῶν.

Δεξάμεν ἡ. Παρὰ τὸν Δ. Νικηλαον, σχεδὸν ὑπόγειος σήμερον δι' ἐπιρρίψεως ἐρρειπίων παντοῦ-τροῖδος, ἐκ Δ. πρὸς Α. καμαρωτὴ μήκ. καθαρὸν 40μ. πλάτ. καθαρὸν 16μ. στηρίζουν ἀνὰ 8 πόδες, ὑπὲρ οὗς τοξοῦνται ἀνὰ 9 συνενοῦντα τόξα τῶν δύο μεσοτείχων κατὰ μήκος. Ἀλλ' ὁ βόρειος τοῖχος ἐντὸς τετμημένος κάτω εἰς 9 ὡσαύτως τοξοτάς 1,5μ. βάθους κόγχας (χώρου καὶ ὀλικοῦ ἐξοικονομητικάς) παχύτητος ὀλίκῳ οὔτω (3,30).

Μα(γ)αράδες $\frac{1}{2}$ ὥρην πρὸς Β. τῆς Βιζύης ὑπὲρ τὰς πηγὰς (μάννας) ἐξ ὧν τὸ ὑδραγωγεῖον πάσης τῆς Βιζύης (ἐκτὸς μόνον τοῦ Χαρά-μαχαλᾶ) δύο κύρια καὶ μικρότερον ὀλίγον φουρνοσιδῆ) λαξευτὰ ἄντρα. Τὸ μέγα βόρειον ἔχει διαστάσεις μικροῦ ναοῦ καὶ (σκοπτικὸν τροῦλλον) ἱεροῦ ἀψίδα, καὶ βάθος μὲ πεζοῦλι γύρω του. Ἀλλ' αἶμα καὶ διὰ κλίμακος δεξιόθεν λαξευτὸν ὡσαύτως πρὸς τὸ νῦν ὡ γειόν, ἴσως σανιδοπάτωτον ἐν τῷ κενῷ μέρει ὥστε, μὲ κόγχας προφανοὺς οἰκίσεως καὶ ἀναχωρητοῦ βέβαια 15μ. \times 6 πον καὶ εἰς ὕψ. 5 τοῦλάχιστον (τὸ ὅλον 8 βέβαια). Εἰς τὴν ἀψίδα ἐπὶ στρογγύλου ὀριζοντίου σχεδὸν βάθους πολλῶν μέτρων=πιθανὸν παλαιὰ ποτὲ πηγὴ! Ἐκατέρωθεν τοῦ κυρίου ναοῦ καμαροειδεῖς κοιλότητες ἀπίθανον νὰ ἦσαν νεκρῶν θῆκαι προχριστια-

νικαί, μᾶλλον οἰκήσεων χρήσιμα (διότι καὶ μικρότερα θηζῶν συνήθων). Εἰργασμένον καὶ παραθύρον βορείως δι' ὅλου πάχους ὃ μέτρων, ἢ ἐξώστης.

Τὸ δι' ὑψηλότερου κατὰ δύο μέτρα παταριοῦ (καὶ τούτου μὲ κόγχας καμαρωτάς) συνεχόμενον β' ἄντρον, ἔχει στανροὺς μεγάλους χαραγμένους παντοῦ, σαφὲς ἀσφαλές, ὥραϊον ἐκκλησιδίων, γελειογραφούμενον προχείρω, ἀλλὰ κανονικώτατον, τρίκλιτον, παντοῦ καμαρότοxon καὶ ὑπὲρ θυρίδας κομπότατον ἐκτάκτως ἱερὸν, καὶ μόνον ὃν ἀρθροῦται εἰς τριμερὲς θυσιαστήριον, καὶ τρίκογχος ἢ ἀψὶς ἐλαφρῶς. Ἐν γένει ἐπιδεικτικὴ σχεδὸν virtuosité εἰς κόγχας κλπ. καὶ φωτισμὸς καλὸς δι' ἄνω τὰς θύρας παραθύρου.

Καὶ ἔτι βορειότερον ἄλλη σπηλαιώδης ἐκκλησία, ἣς ἔχουν ἐκκοπὴ ὁ ἐξωνάρθηξ (οὗ ὁ πρόσθιος τοῖχος θὰ ἦτο κτιστὸς μόνος, καὶ οἱ ἐκ τοῦ βράχου πεσσοί, ἀλλὰ σαφὲς ἀψὶς καὶ ἀρχαὶ τοξώσεως καὶ ἀκροθόλια. Ἐκατέρωθεν δέ, ἀλλὰ κυρίως πρὸς Β. κελλία σαφέστατα 5—6 παράπλευρα, μὲ θύρας ἰδίας. Τινὰ συγκοινωνοῦσι δι' ὁπῶν πλευρικῶν, στενῶν μεσοτοίχων. Νῦν ὅλα μῖνδρες, πλήρεις κόπρου ποιμνίων.

Ἀνατολικά τῆς Βιζύης διερχόμεθα παρὰ τὴν Καϊνάριτζαν, λαμπρὰν πηγὴν, πόλιν δὴθεν καὶ παρὰ τὸ Τσιακίλῃ χωρίον καὶ ἄλλοτε Τσιφλίκι μὲ λειψάνον καλὸν πύργου τετραγώνου ἴσως Βυζαντινοῦ καὶ λουτροῦ μικροῦ ἐρείπια. Ὑπὲρ αὐτὸ πηγὴ Ἐργινε, ἐξ ἣς ἔλαβεν ἀρχὴν ὁ ὁμώνυμος ποταμός.

Ἐπιγραφαί *.

1) Βασιλεὺς Κότυς βασιλέα Σαδάλαν καὶ βασίλισσαν Πολεμοκράτειαν τοὺς ἑαυτοῦ γονεῖς-θεοὺς πατρω(ι)οις.

* Albert Dumont σελ. 365—366.

2) Βειτάλις Στλακ-κιου ἐν τοῖς ἰδίοις ζῶν ἑα[υ]-τῷ[ι] καὶ τῆς[ι] συνβί[φ]ι[ι] ἑαυτοῦ-Ἰούστη[ι] Τὴν καμάραν κατεσκεύασε.

3) Πάπας Δορζίνθη Δορζίνθης,-Αἰνεσιδήμον, Ἀφροδέσα Δορζίνθη.

4) [Α]νεκνήθη ὁ πύργος ἐπὶ Βασηλείου καὶ Κωνσ[ταντίνω] τὸν φηλοχρήστον δεσποτόν.

Εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ κ. Σταμάτη Ἰωαννίδου ὑπῆρχε πλᾶξ συντετριμμένη φέρουσα τὴν ἐπιγραφὴν.. τὸν βωμὸν ἀνέστησα-χαίρετε παροδῖται.

Εἰς τὸ Γκιόζ-Τεπὲ καὶ εἰς τὸν Τσιομπλεκτσί-τεπὲ ἂν γίνωσιν ἀνασκαφαὶ ἐλπίς ὑπάρχει, ὅτι πολλὰ κειμήλια θὰ ἀνευρεθῶσιν. Οἱ Τοῦρκοι μᾶς ἔλεγον, ὅτι ἐκεῖ ὁ συμπολίτης τῶν Ρεσίτ ἐφέντης ἐν καιρῷ νυκτὸς ποιήσας ἀνασκαφὰς ἀνεῦρε πολλὰ πράγματα.

10 λεπτὰ πρὸ τῆς εἰσόδου εἰς τὴν λεωφόρον ὑπάρχει πηγὴ ἀενάως ρέουσα. Ἐν τῇ προσθίῳ πλευρᾷ μαρμαρίνη πλᾶξ ἔχουσα εἰς τὸ μέσον δίσκον καὶ ἐπιστεγασμένη ἄνωθεν δι' αἰτώματος φέροντος ὥραιας γλυφάς. Ὑπερθεν δ' αὐτοῦ ὑπάρχει γείσον μὲ τὰς ἰδίας γλυφὰς κεκοσμημένον. Εἶναι μονόλιθος ὀγκώδης ἐξ ἀρχαίων χρόνων ἢ τάφου εἰλημμένος.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

1/1 τῆς ὥρας Ν.Δ. τῆς Βιζύης (ἐντὸς μικροῦ ὀνόμας Νταρ-Βοννά) καλουμένον καὶ ἀπέναντι τῆς βορείου πλευρᾷ τοῦ χωρίου Τσεριβάς-κιοῦ εὐρίσκεται μαρμαρίνος ὄγκος ἐντὸς τῶν βραχιόνων τοῦ ὀνόμας κείμενος. Τοῦτον ἀνεγρέψαμεν μετὰ πολλὰς δυσκολίας. Ἐχει ἀνώμαλον ἐπιφάνειαν, καὶ μόλις τὸ ἐμπρόσθιον μέρος μέχρι τοῦ ἡμίσεος εἶναι ἐπίπεδον. Ἐπ' αὐτοῦ σώζονται γλυπτὰ ἵχνη λέοντος, ὅστις φαίνεται ἔχων θέσιν ἐνεδρευόντος θηρίου. Ἐλλείπει ἡ χαίτη τοῦ λέοντος. Ἐμπροσθεν δ' αὐτοῦ φαίνεται τὶ ὀγκῶδες ὥσπερ σφαῖρα.

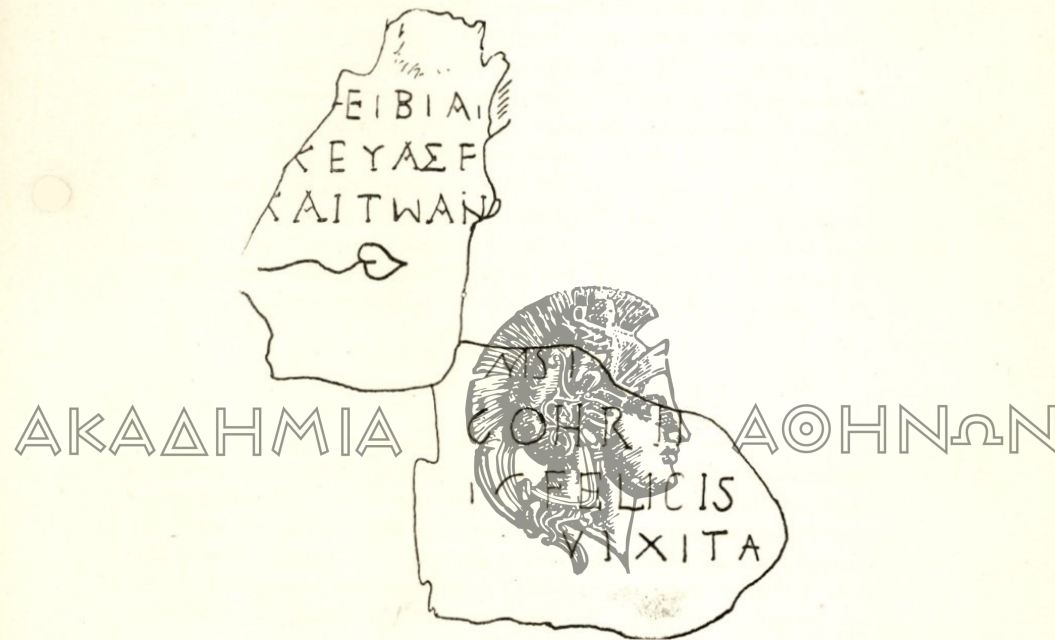
Δυστυχῶς ὁ λίθος εἶναι διαβεβρωμένος ὑπὸ τῆς ὑγρασίας καὶ διὰ τοῦτο κινδυνεύει νὰ καταστραφῇ καὶ τὸ μετὰ πολλῆς δυσκολίας διαβλεπόμενον σῶμα τοῦ λέοντος. Ἐχει μῆκος ἐνὸς περίπου μέτρου. Τὸ ἐμπρόσθιον πλάτος 0,60, τὸ δὲ ὀπισθεν 0,40. Τὸ δὲ ὕψος ἐπίσης 0,35—40.

Ἀρχαιοῦτες Βιζύης ἐν τῷ Διοικητηρίῳ

1) Τμῆμα ἐκ τῶν κάτω στήλης μαρμαρίνης, σῶζον τὰ ἀπὸ γονάτων καὶ κάτω μορφῆς ἐνδεδυμένης ποδὶρη χιτῶνα, βαινούσης πρὸς δεξιᾷ. Ὅπισθεν ἵχνη βωμοῦ ἢ προσώπου δυσδιάκριτα καὶ ὑπ' αὐτὰ ἢ εἰς τὴν ἐπομένην σελίδα ἐπιγραφή. Ὑψ. σωζομ. 0,53×0,08, γραμ. ὕψ. 0,35.

Ἐξήχθη ἐκ τοῦ πρὸ τοῦ σχολείου νέου ρείθρου· θὰ ἐλήφθη βεβαίως ἐκ τοῦ σχολείου καὶ ἐθραύσθη ὑπὸ τῶν Τούρκων.

2) Τμῆμα μέσον δεξιόθεν πωρίνης στήλης· ἐξήχθη ὑφ' ἡμῶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ρείθρου, ὕψ. $25 \times 47 \times 16$.

3) Τεμάχιον παντόθεν ἀποκεκρουμένον μαρμάρου ἐκτύπου ἀναγλύφου ὀπίτου (μονομάχου) φέροντος φολιδωτὸν θώρακα καὶ ἀσπίδα ἐπιμήκη (θυρεὸν) πρὸ τοῦ στήθους καὶ φυσικὸν χιτῶνα κατὰσαρκα.

Πρὸ δὲ τῆς ἀσπίδος ξίφος καθέτως κρεμώμενον (ἐλλιπὲς καὶ χεῖρας καὶ κεφαλὴν, μόνον ὁ κορμὸς μένει, ὕψ. σωζόμενον $24 \times 25 \times$ ὀλ. 10 ὕψ. ἀναγλύφου 0,03. Ἐλήφθη ἐκ τινος μαγαζείου ἀγορᾶς ἢ χλαμῖς ὑπὲρ τὸν θώρακα πορωμένη.

4) Βάσις ἰωνικοῦ μαρμάρου, ὁμοία τῇ ἐν αὐλῇ.

5) Κατὰ τὸ ΝΔ. ἄκρον τῆς πόλεως, παρὰ ξύλινον κρύσκι Τουρκικὸν δεξιὰ τῆς πρὸς αὐτὴν ὁδοῦ ἡ μίτομον ἀετώματος, (;τάφου;) ἢ Médaillon παραδόξως ἄνω σφαιροειδοῦς ($\frac{1}{8}$ τῆς σφαίρας, διότι λείπει τὸ δεξιὸν) φέρον ἐμπρὸς ἐν πλαισίῳ ἄνω τοξοειδεῖ, προέχοντι διὰ διπλοῦ κύ-

ματος, πτερωτὸν δαίμονα (θάνατον;) παιδιώδους μορφῆς (genium) με κρωβυλοειδῆ κόμην καὶ πτερά. Ἐπικλίνοντα ἐλαφρῶς σῶμα καὶ ὀλίγον κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ ὑπὸ ἀριστερᾷ μεγάλῃ (πιθανοῦ) δαυλοῦ ἀντεστραμμένου διότι ἐφθαρμένον τὸ ὄλον πολὺ καὶ ἰδίᾳ τὸ πρόσωπον.

Περιοριστοτέρα ὁπισθεν τοῦ ἡμισφαιρίου ἔκτασις ὀρθογωνία ἐλαφρῶς ἔγκοιλος, ἀνόμοιος πρὸς ἔνθεσιν δοκοῦ στέγης.

Τὸ ἄλλο ἡμισυ ἴσως 1 χιλόμετρο. δυτικώτερον. Ἴδε ἀριθ. 6.

6) Ἐν χιλίωμετρο. δυτικώτερον ἐπὶ τῆς αὐτῆς πλατείας λεωφόρου πρῶτον μὲν πιθανῶς τὸ ἄλλο ἡμισυ τοῦ ὑπ' ἀρ. 5, εἶτα δὲ τὰ δύο τμήματα προσθίου θριγγοῦ (μεγάλου τάφου πιθαν.) διάγλυφον ἔχοντα ὑπὸ τὸ καταιέτιον καὶ ὀριζόντιον γεῖσον σειρὰν ἀνθεμίων ἀνοικτοφύλλων (βραχέων) σφόδρα καὶ ἰωνικὸν ἀστράγαλον ἰδιαζόντος ἐν Βυζαντίῳ βλέπω τύπου. Ὁ ἐκ καταιετίου ἔχει ὀπίσω καὶ πλατεῖαν (30×40) ἔνθεσιν (δοκοθήκην). Πλευραὶ τῶν τετραγώνων $94 \times$ παχ. ὑπὲρ 50 θὰ εὐρέθηναν ἐν τῇ ὑπὸ Βουλγάρων 1112-13 ὁδοποιίᾳ.

7) Μαρμάρινον γοργόνειον, περὶ ἑστὸς ποτὲ ὡς φαίνεται ἐκ τῆς δεξιᾶς σωζομένης πλευρᾶς, διότι ἄλλοθεν κατελὼς ἀποτεθραυσμένον κάτω μάλιστα, καὶ ὑστερογενῶς εἰσγαστήριον. Στεννύται μέχρι τοῦ στόματος τὸ μέγα πρόσωπον (0,22 μέτροι τῶν ὀφθαλμῶν) εἶναι δὲ σχεδὸν 0,10 μὴ κορυφὸς προσόλουτος συνωφυσμένην ὀφθαλμῶν ὀφθαλμῶν αἱ δοκοὶ πολὺ μεγάλοι, αἱ παρειαὶ πελώριοι ὀλοπρόσθιον πρόσωπον ἡρὶς συμπεπιεσμένη κάπως ἀνώμαλος ὕψ. σὺν. 33 × μὴ. πηγ. 50 × παχ. 25.

8) Ἡμισυ κιονόκρανον ἰωνικόν, τιπτενόντατον μαρμ. ὕψ. $13 \times$ ἀρχικοῦ πλάτους τοῦλάχιστον 50, ἀποκαρροισμένον εἰς τὰς ἔλικας, ἀλλὰ σώζονται πολὺ καλὰ 1—2 κλπ. (Εὐρίσκεται ἐν τῷ Διοικητηρίῳ).

9) Τρία πώρινα δωρικὰ κιονόκρανα, τὸ μὲν ἐξ οἰκίσκου κατ' Ἀνατολικὴν ἔξοδον τῆς πόλεως συλλεχθέν. Πλευρὰ ἄβακος $0,42 \times$ ὕψ. 5λ. $18 \times$ κάτω διαμέτρο. 0,34. Τὰ λοιπὰ δύο ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Ἰω. Βραζανίδου κενυρῶς.

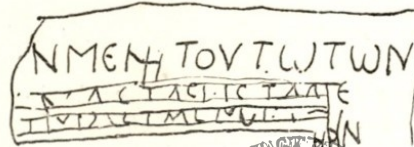
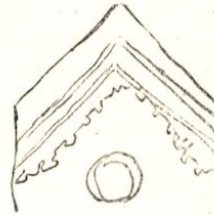
10) Ἐπὶ τῆς μεγάλης λεωφόρου πρὸς τὰ Δ. τοῦ διαβάτου ἐν κρήνῃ εἶναι ἐντετειχισμένον μάρμαρον ἀετώματος τάφου. Τὸ κεντρικὸν τριτμήμιον ἔχον ἐν μέσῳ μὲν φιάλην ὀμφαλωτὴν παμμεγίστην σχετικῶς (δι' ὃ μᾶλλον ἀσπίδα) ὑπὸ δὲ τὸ διβάθμιον γεῖσον ἄνω μὲν πάλιν ἄνθεμον ὀλίγον ἰδιορθύμον καὶ ἰωνικὸν ἀστράγαλον ὡσαύτως (πολύγωνα τὰ χονδρὰ κυλίνδρια τὰ ἐπιμήκη), κάτω δὲ λεσβιακὸν κυμάτιον καὶ γεισόποδας.

Ὑψος ὀλικὸν $1,12 \times$ πλ. $112 \times$ παχ. 56.

Ἡ ἄνω ἐπιφάνεια ἔχει πλὴν ἐντομῆς ὀπίσω μεγάλης ὀρθογωνίου

καὶ δοκοθήκην καὶ πλευρικάς ἐκβαθύνσεις ἐλαφρὰς ἐν πλαίσιοις κλίσεων καὶ τέλος μικρὰν ὀπὴν εἰς ἔμπηξιν ἀκρωτηρίου ἀνώτατα.

11) Ἐν δαπέδῳ προναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας τὸ δεξιὸν ἄνω τέταρτον πλακὸς μαρμαρίνης ὑστερογενοῦς, γλυφείσης εἰς πλαίσια ἐπάλληλα καὶ σταυρόν, καταστρέψαντα τὴν ἐπιγραφὴν. Σωζόμ. σήμερ. ὕψ. 0,65 πλ. 0,67.

— ν μένη τούτω τῷ μνημείῳ

— Ἀνάστασις (ἢ Ἀναστασις) τῆς

ΑΚΑΔΗΜΙΑ καὶ τῶν ἐπὶ τῇ μετὰ μνημῶν ΑΘΗΝΩΝ

12) Ἐντὸς τοῦ ἔρειπίου τοῦ μεγάλου ἱεροῦ εἰσόδου καὶ καμαροειδοῦς τραχήλου πρὸς Β. ἐπὶ τῆς ἀποσπασθεῖσης πύργου (ὑπὸ Τούρκων ἀρχαιολόγων ζητούντων νομισματοκοπείαν ἱερῶν) ἀνεσκαμμένα τὸν παρελθόντα Ἰούνιον ἀτελῶς, διὰ τὸ φανέν σπουδαῖον δῆθεν διακοπείσης τῆς ἀνασκαφῆς ὑπὸ τῆς Διοικήσεως Β—4 μάρμαρα, μέλη πιθανῶς ναοῦ μεγάλου πολὺ, ἐν οἷς γεῖσον ὕψ. 0,43 μῆκ. 1,62. πλ. 0,80. Ὅμοιον 40×1, 50×1, 36 νοτίως τοῦ Τουρκικοῦ λουτροῦ ἔνθα ἦτο πρότερον ἡ ἀγορά.

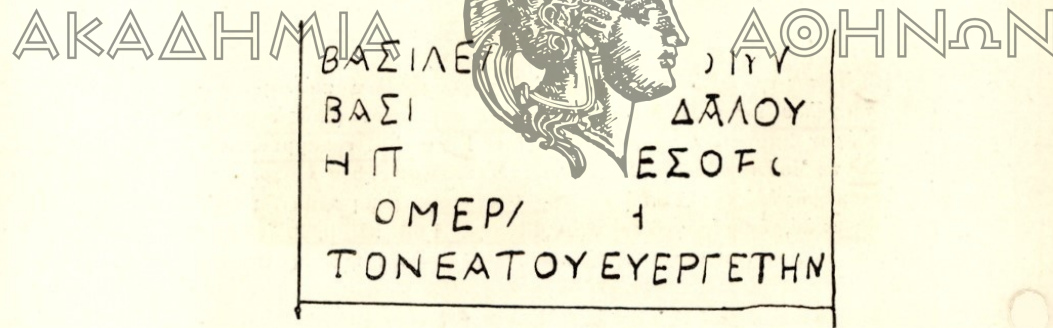
13) Κατώφλιον τοῦ τζαμίου Ἀγ. Νικολάου (δῆθεν τοῦ ἀληθινοῦ ναοῦ λείψανα τῆς κεντρικῆς ἀψίδος καὶ τῆς δεξιᾶς (25 μέτρα δυτικώτερον) μάρμαρον μήκους 1,80 τοῦλάχιστον (ἀπεστεμμένον φυσικὰ) ἀνάγλυφα μεγάλα, ἰσχυρὰ φύλλα, ὡς κληματὶς μεγίστη καὶ δύο κανῶι δεξιᾷ παχεῖς.

14) Δυτικά ἀμέσως τῆς Τριδύμου καμαρωτῆς δεξαμενῆς ἐν μάνδρᾳ νῦν Βέη βίσις ἰωνικοῦ μαρμάρου φέρουσα ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν σπειρωτῶν ἀντὶ πλέγματος ἄλυσιν διπλὴν (πρὸς τὰ ἄνω καὶ κάτω) συνειρμένων ἀνθεμίων μικρῶν ὕψ. ὀλικ. 32, διάμετρος ἄνω ἐπιφανείας 51, πλευρὰ κάτω 57 (ἐφθαρμένη ἢ βάσις σχεδόν), ἄνω καὶ κάτω

Τό ροι δύο τετράδες (ἀλλ' ὑποκάτω καὶ βαθύνσεως δύο ὥσει ποδῶν ἀγάλματος ὑστερογενεῶς).

15) Ὁ μαρμαρίνος λαμπρὸς στρογγύλος βωμὸς ὕψ. 94×περιμ. κάτω 2,55, ὑπὲρ βάσιν ἰωνικὴν (ἧς ἡ κάτω σπεῖρα φύλλα φοιιδωτὰ ἐν σειρᾷ ἀνὰ 3· ἡ δὲ ἄνω εἶδος Λεσβίου κύματος). Τὸ κύριον σῶμα φέρει ἀνάγλυφον 4 πτερωτὰ παιδία γυμνά, πλὴν ταινίας χρυσοφόρου κατ' ἀποστάσεις (ἀνὰ 3) τελαμωνοειδοῦς φερομένης περιβαίνοντα ἀνέχων κύματ.. λήνην ἀνθοστεφάνην (προσπαθεῖα τινὶ) ἧς ὑπὲρ κύματα ἀνὰ βον-κριο-τράγο-καπρὸ (;) (ἐφθαρμένα) κράνον ἐστεμμένα μαλλοταινία. Ἡ ἀνθο-στεφάνη ἀναδεμένη κατὰ κοῖλα διὰ πλατείας ζώνης· ὑποφέρονται δὲ ὡς ταινία τῆς ἐπάνω ἐπιφανείας 2 τετράγωνα. Τόρμαι βαθεῖς καὶ κύκλος ἀβαθὺς μέσφ.

16) Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κ. Ἰω. Κωνσταντίνου Βραζανίδου πλὰξ μαρμαρίνος ὀρθογωνία ἔχουσα δεξιὰ μόνον ἀναθύρωσιν, χρησιμεύουσα εἰς ἐστία ν ὡς στρώσις ἐπὶ 10 ἐτμ. Ἐκτίθη, ἐκ Τσιομλεκτηῆ-τεπέ. Ἐχει τελείως σχεδὸν ἀσβεστοποιηθῆ, καὶ πᾶσα ἀπόπειρα ἀποκινήσεως θρυμματίζει.

39×79×0,8. Ὑψ. γραμ. 0,45.

Ἁγία Σοφία ἐν Βιζύῃ

Κατὰ τὸ σχῆμα τῶν βασιλικῶν καὶ σταυροειδῆς συνάμα οὗσα ἔχει ἑκατέρωθεν τρεῖς πεσσούς, ὧν ὁ πρὸς Α. ἔχει καὶ θυρίδα πρὸς διάβασιν, μεταξὺ δὲ τοῦ Α. καὶ Β. ὑπάρχει κίων με ὥραϊον κιονόκρανον κορινθιακοῦ ρυθμοῦ με ὥραίας ἀκάνθας. Ἐπὶ τῶν πεσσῶν δὲ καὶ τοῦ κίονος στηρίζονται ἀνὰ τέσσαρα τόξα. Μεταξὺ δὲ πάλιν τῶν δύο πεσσῶν καὶ τοῦ

κίονος δηλ. ἐπὶ τῶν δύο τόξων στηρίζεται ὁ γυναικωνίτης, εἰς ὃν ἀνέρχεται τις διὰ κλίμακος ἐν τῷ νάρθηκι εὐρισκομένης. Ἐπὶ δὲ τῆς Δ. πλευρᾷ κεῖνται τρία μεγάλα παράθυρα καὶ ὑπεράνω αὐτῶν ἕτερον μικρόν. Τὰ παράθυρα στηρίζονται ἐπὶ δύο τόξων, στηριζομένων ἐπὶ δύο στηλῶν. Ὑπερθεῖν τοῦ γυναικωνίτου ὑπάρχει τόξον μέγα καὶ ἄλλα ὅμοια πρὸς Α. καὶ Δ.

Λέγεται ὅτι πορθητὴς τῆς Βιζύης εἶναι ὁ ἐκ τῶν υἱῶν τοῦ Μιχαήλου, Σουλεϊμάν κατόπιν μακρᾷ πολιορκίᾳ καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ Βουνὰρ Χισάρ, ἐξ οὗ μετεπέμψατο ἐπικουρίας. Οὗτος εἶναι καὶ ὁ μετατρέψας τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας εἰς τέμενος.

Ὁ ἐν Βιζύῃ ἀρχαῖος ναὸς τῆς Ἁγίας Σοφίας.

Κατὰ φωτογραφίαν ληφθεῖσαν περὶ τὸ 1890. Ἀπὸ τὴν συλλογὴν Ἀν. Κ. Π. Σταμούλη.

Ἡλλοιωμένη ἱκανῶς ὄχι διὰ μόνον προσφάτου ξυλίνου τοίχου τοῦ ὑπερώου (φαίνεται βλαβέντος τοῦ Νάρθηκος, γελοίως δυσαρμοστοῦντος), ἀλλὰ καὶ διὰ κτιστῶν ἀρχαιοτέρων μετατροπῶν τῶν ἐξωτερικῶν ἀψίδων τοῦ ἱεροῦ καὶ διακονικοῦ καὶ τῆς προθέσεως (ἄλλα παράθυρα ἀντὶ τῶν κλεισθέντων) πιθανῶς καὶ τοῦ 16πλεύρου τρουύλλου καὶ τοῦ γυναικωνίτου ἰδίᾳ, προσθήκης δὲ μινωρῆ κλείσαντος τὴν τρίτην ἐκ δεξιῶν θύραν τοῦ νάρθηκος καὶ προεκτάσεων μακρῶν. Οἱ Τοῦρκοι μετέβαλον τὸν πρόναον εἰς γυναικωνίτην οὐχὶ κάτω ἀλλ' ἄνω.

Νάρθηξ, καμάρα ἐπιμήκης τριμερῆς δι' ἐξοχῶν τοξωτῶν προεκτά-
Θ ρ ρ κ ι κ ἂ Θ

Σταυροειδές· μονόγραμμα ἡμεξίτηλον εἰς Θεοτόκε βοήθει μετὰ τῶν
λέξεων περίξ τῷ σῶ δούλῳ.

ΟΘ ΚΙΩΡC—ΘΑΡΙΩST—PMAPX' R— ZYHC.

Σταυρακίῳ βασιλικῷ σπαθαρίῳ καὶ Τουρμάρχη Βιζύης --0,021 (A.
ε. 1991) Μετρία· διατηρήσεως H—Θ ἑκατονταετ. Slumberger (Sigil,
σελ. 159).

Ἀνάγλυφον Ρωμαϊκῶν χρόνων παριστῶν κεφαλὴν βοδὸς ἐστεμμένην
διὰ φύλλων. Ἀνευρέθη ἐν τῷ χειμάρρῳ τῷ μεταξὺ Τσεμπλεκτοῦ Τεπε καὶ
τῆς ἀκροπόλεως. Ἐκεῖ ἀνευρέθη καὶ ὁ ἐν Λιδυμοτείχῳ βωμὸς καὶ οἱ κίο-
νες. Ὑπὸρχέ ποτε ἐκεῖ ἀρχαία μεγάλη οἰκοδομή. Κατὰ τὴν ἐκσκαφὴν τοῦ
μέρους πρὸς ἐξαγωγήν λίθων πρὸς οἰκοδομίαν ἀνευρέθη· δυστυχῶς οἱ ἐρ-
γᾶται ἐξ ἀπροσεξίας ἔθραυσαν τὸ μάρμαρον τοῦτο καὶ δι' αὐτὸ περιέσω
μόνον τὸ παρὸν τμήμα. Τοῦτο συνέβη πρὸ 25 ἐτῶν. Ἀφηρεθὴ δὲ ὑπὸ
τοῦ Σουλτᾶν Σουριῶ ἑφέντη καὶ παραστήσαστο ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ.
Ὑπ' αὐτοῦ δὲ ἀπεδόθη εἰς τὸ Κυβερνητικὸν σταθμ.

Ἀνάγλυφον παρὰ τὸ περίπτερον τοῦ ἀντακτοῦ τοῦ ἀστυνομικοῦ σταθ-
μοῦ εἶνε τμήμα μεγάλης παραστάσεως. Παρίστα τὸν θάνατον ἐν μορ-
φῇ ἀγγέλου πτεροπότου κατὰ μέτωπον. Ὁ ἀνθρώπος τῆς κόμης εἶναι ἀπολλυ-
κὸν καὶ φανταίνεται ὅτι δὴ τῆς δεξιᾶς ἐκκαίει δάδα ἀστροειδή.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΥΣΤΗΣ ΚΟΥΤΙΟΥΡΕΩΣ
ΡΩΜΑΙΟΙΟΙΠΡΟΣΣΚΑΤΑΚΛΗΘΕΝΤΕΣΕΙΣ
ΗΝΤΟΝΕΑΤΩΝΘΕΟΝ

Ἐπαρχία ἢ Ὑποδιοικήσεις Βιζύης

1) Βιζύη π. ἀρχαιοτάτη ὀνομασθεῖσα οὕτω, καθ' Ἡσύχιον ἐκ τῆς
Νύμφης Βιζύης, ἣτις ἀνέθρεψε τὸν Βύζαντα, τὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος
καὶ τῆς Κεροέσσης, καὶ ἔκτισεν τὴν Βιζύην. Πρωτ. τοῦ βασιλείου τῶν Ἀ-
στῶν καὶ μεγαλόπολις ἐπὶ Βυζαντινῶν.

2) Μήδεια. Κτισθεῖσα κατὰ τὸν 1ον ἢ 2ον μ. Χ. αἰῶνα παρὰ τὴν Μ.
Θάλασσαν πλησίον καὶ νοτιώτερον τῆς ἀρχαίας Σαλμηδυσσοῦ.

Ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἀρχαίας Μηδείας, ἣτις φεύγουσα μετὰ τοῦ Ἰά-
σονος εἶχεν ἀποβιβασθῇ ἐκεῖ. Κατὰ τὴν τελευταίαν 50ετίαν οἱ Τοῦρκοι
σεβόμενοι τὴν Ἑλληνικότητα τῆς πόλεως, διώριζον πάντοτε Ἕλληνα ὑ-
ποδιοικητὴν, καθ' ὃν καιρὸν ἦτο ἔδρα ὑποδιοικήσεως.

3) Σαρακίνα π. ἀκμάσασα κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους κτισθεῖσα παρὰ τὴν ἀρχαίαν Πεντάπορον ΒΑ. τῆς Βιζύης 3 ὥρας ἐντὸς δάσους Ὄνομίσθη Σαρακίνα πιθανῶς, διότι ἐν αὐτῇ κατόκησαν Σαρακηνοί. Βραδύτερον εἶχεν ὀνομασθῇ Σεργέντος, ἐξ οὗ καὶ τὸ Τουρκικὸν ὄνομα αὐτῆς «Σέργκενη».

4) Μαγκριώτισσα χωρίον 50 λεπτά Δ. τῆς Βιζύης ἐπὶ εὐφόρου πεδιάδος ὀνομάσθη οὕτω ἐκ τῆς εἰκόνης τῆς Παναγίας Μαγκριωτίσσης, ἣν εἰχον κομίσει ἐκεῖ κατ' ἐπιδημικὴν τινα νόσον.

5) Ἅγιος Ἰωάννης χωρίον κείμενον ἐντὸς δάσους Α. τῆς Βιζύης μίαν ὥραν ἔλαβε τὸ ὄνομα ἐκ τοῦ ἐν αὐτῷ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰω. πολιούχου.

6) Γιάτροῦ ΒΑ. 4 ὥρ. μακρὰν τῆς Βιζύης ἐντὸς δάσους συνοικισθὲν ὑπὸ ὑλοτόμων κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους.

7) Σοφίδες 2 ὥρ. Β. τῆς Βιζύης συνωκίσθη ἐπὶ Τουρκοκρατίας, κατὰ τὴν παράδοσιν, ὑπὸ τῶν κατοίκων τοῦ χωρίου ἁγίου Γεωργίου δι' ὃ καὶ οἱ Τούρκοι ὀνόμασαν αὐτὸ Ἐβρεντζί, δηλ. μικρὸν Ἐβρενλή (ἅγιος Γεώργιος). Τὸ ὄνομα Σοφίδες κατὰ τὴν παράδοσιν ἐδόθη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων κατοίκων, διότι ἦτο τσιφλίκιον Σοφιδῶν ἡγεως δηλ. ἱερωμένων Περσῶν, ἢ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ παρ' αὐτοῦ Τουρκικοῦ χωρίου Σοφουλάρ.

8) Σκεπαστὸν εἰς τὰς ἐσφραγίστους ἀμφοτέρων τοῦ μικροῦ Αἵμου 4 ὥρ. Β. τῆς Βιζύης ἀριθμεῖται ὡς χωρίον, εἰς τὸ συνωκίσθη ὡς ἄλλαι τὸν Μοναστηρίου τῆς ἁγίας Παύλου τοῦ ἁγίου Ταύτου, ὅπου ἤκτισεν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν. Ὄνομα αὐτῇ δὲ οὕτω ἐκ τῆς τοποθεσίας ἐφ' ἧς κεῖται καὶ δὲν φαίνεται μακροτέρᾳ ἀλλὰ μόνον, ὅταν πλησιάζῃ τις πολὺ πρὸς αὐτό. Ὑπὸ τῶν Τούρκων λεγέται Γενιτζέ-κιοϊ.

9) Κρυόνερον, παρὰ τὴν δημοσίαν ὁδὸν Βιζύης-Βρύσεως 2 ὥρ. πρὸς Δ. τῆς Βιζύης εἰς τὰς ὄχθας ποταμίου καὶ ἐν τῷ μέσῳ δύο λόφων. Τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἐκ τῶν πολλῶν καὶ δροσερῶν ὑδάτων του.

10) Ἅγιος Γεώργιος. 1 1/2 ὥρ. ΝΑ. τῆς Βιζύης ἐκ τῆς ἐν αὐτῷ ἐκκλησίας. Οἱ κάτοικοι μετὰ τὴν παρακμὴν τῆς Βιζύης, ἤλθον καὶ ἔκτισαν τὸ χωρίον τοῦτο.

11) Χασβουγᾶ, Ἑλλην. χωρίον 1 ὥρα πρὸς Δ. τῆς Βιζύης. Κατὰ τοὺς γεροντοτέρους ἐκαλεῖτο τὸ πάλαι Παλαιοχώρα.

12) Τοπτσῆ-κιοϊ, Ἑλληνικώτατον χωρίον 2 ὥρ. μακρὰν τῆς Βιζύης ἦτο ποτὲ τσιφλίκιον πυροβολητοῦ τινος τοῦ Τουρκικοῦ στρατοῦ, ἐξ οὗ ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομα. Ἡ πρὸ τῆς Βιζύης πεδιάς δὲν κατωκεῖτο οὔτε ἐπὶ τῶν ἀρχαίων, οὔτε ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν, ἔνεκα τῶν συχνῶν ἐπιδρομῶν τῶν βαρβάρων.

13) Μουσελήμ. Μικρὸς συνοικισμὸς 1 ὥρ. πρὸς Δ. τῆς Βιζύης. Ἄλλοτε ἦτο τσιφλίκιον, ἐπειδὴ δὲ ἔπασχεν ἔλλειψιν ὑδάτων, μετωνομάσθη Ξηροχώριον.

14) Τσακλή, ἐπὶ τῆς εἰς Ἀνακτόριον ἀγούσης ἀπὸ Βιζύης ὁδοῦ 2 ὥρ. Ν. Σημαίνει χωρίον χαλίκων· εἶναι δὲ τὸ ἔδαφος πράγματι πετρωδές. Κατοικεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον ὑφ' Ἑλλήνων καὶ ὀλίγων Ὀθωμανῶν μετωνομάσθη Χαλίκια.

15) Ἀκ-Σιτζήμ, γ. παρὰ τὸν Εὐξείνιον Πόντον 1 ὥρ. Ν. τῆς Μηδείας ἀμιγές Ἑλληνικόν. Τὸ ὄνομα λευκὸν σχοινί, ἄγνωστον διὰ τινὰ λόγον, καθόσον δὲν παράγει ὁ τόπος φυτά, ἐξ ὧν κατασκευάζονται σχοινία. Κεῖται πιθανῶς παρὰ τὴν ἀρχαίαν Φινόπολιν. Καίτοι δὲν σώζονται ἐρείπια, ἐν τούτοις ὁ Στράβων μνημονεύει τοιαύτην πόλιν κειμένην νοτίως τῆς Μηδείας.

16) Σοφουλάρ, μικρὸς Τουρκικὸς συνοικισμὸς δέκα λεπτά μακρὰν τῶν Σοφιδῶν.

17) Ντογάντζια χωρίον ἀμιγές Τουρκικὸν 2 ὥρ. ΒΑ. τῆς Βιζύης. Συνωκίσθη ὑπὸ Τούρκων προσφύγων κατὰ τὸν Ρωσοτουρκικὸν πόλεμον.

18) Παζαρλή, ἀμιγές Τουρκικὸν 1 ὥρ. μακρὰν τῆς Βιζύης, κατὰ τὴν δημοσίαν ἀπὸ Βιζύης εἰς Βούσαν.

19) Τσεριμπάς-κιοϊ, Τουρκ. 10 λεπτά Α. τῆς Βιζύης.

20) Ντεβελή, Τουρκ. συνοικισθὲν ὑπὸ προσφύγων Τούρκων ἐκ παλαιᾶς Βουλγαρίας κατὰ τὸ 1890, 40 λεπτά Α. τῆς Βιζύης.

21) Γουβενλή, Τουρκ. ἀνέκαθεν 2 ὥρ. Α. τῆς Βιζύης.

22) Ταταρλή ἢ Τάζ-Ταταρλή.

23) Ἐσκι-κιοϊ ἢ Ἀκ-Βουνά, Τουρκ. συνοικισθὲν ὑπὸ προσφύγων κατὰ τὸν Κριμαϊκὸν πόλεμον. 1 ὥρ. καὶ 1/2 ΒΑ. τῆς Βιζύης.

24) Πινακᾶ, 3 ὥρ. Α. τῆς Βιζύης ἐντὸς πυκνοῦ δάσους ἐπὶ τῆς εἰς Μήδειαν ἀγούσης. Κατωκεῖτο πρότερον ὑφ' Ἑλλήνων, οἵτινες ἐκβουλγαρισθέντες μετηγάστεισαν εἰς Βουλγαρίαν, σήμερον δὲ ὑπὸ Τούρκων προσφύγων ἐκ Μακεδονίας. Τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἐκ τοῦ ὅτι εἶναι ἐκτισμένον ἐντὸς λεκάνης, ὁμοιάζουσας μὲ πινάκιον.

25) Ἀσπαρτζές. Συνοικισθὲν ὑπὸ Τούρκων προσφύγων ἐκ Βοσνίας 5 ὥρ. Α. τῆς Βιζύης. Κεῖται ἀκριβῶς εἰς τὴν ἄκρην τοῦ πρὸς τὴν Μήδειαν δάσους.

26) Χαμηδιέ. Ἐκ Τούρκων προσφύγων τοῦ Ρωσοτουρκικοῦ πολέμου 1 1/4 Ν. τῆς Μηδείας. Εἰς τιμὴν τοῦ Σουλτάν-Χαμίτ.

27) Σουλτάν-Μπαχτσέ. Τουρκ. ἐντὸς δάσους 2 ὥρ. Ν. τῆς Μηδείας, ἐκ προσφύγων τοῦ Ρωσοτουρκ. πολέμου. Ἡ τοποθεσία τοῦ χωρίου δικαιολογεῖ ἀπολύτως τὴν ὀνομασίαν του. Εἶναι ἐκτισμένον μεταξὺ ὑψηλῶν δένδρων, τὰ ἀφθονα δὲ νερά του καὶ ὁ καθαρώτατος ἀήρ τοῦ βουνοῦ καθιστῶσιν αὐτὸ θαυμασίαν θερινὴν διαμονήν.

Ἁγιάς Πασά - Σεράϊ (Τσιγγενές - Σεράϊ)

1) Πρὸ νεοδημιῶν Ἰδαδιῶ ἀπλῶς ὑπερώου ἀποτεθειμένον μέγα ἐπικρανον μαρμαρίνου ὑποκυάνου παραστάδος κορινθιάζον ὑπὲρ διπλὴν σειρὰν ἀκανθοφύλλων, φέρον ἐπὶ τῶν πλευρῶν μόνον γωνιαίους δισχιδεῖς—δπισθεν—καλούς, ἀλλὰ τὰ ἄκρα τῶν ἀποκυφουμένα· κάτω κεντρικὴ ὀπὴ (τόμος) κυκλικῆς. Ὑψος $0,51 \times$ πλ. κάτω $0,51 \times 45$ (Πέρις πληθὺς τουρκικῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν διὰ τὸ κτήριον).

2) 60 μέτρα ἀνατολικώτερον μέγα τμήμα θριγκῶν χριστιαν. φέρον ὑπὲρ δύο ταινίας ἐπιστηλίου ταπεινοῦ δύο ἀστραγάλους (χωριζομένους ὑπὸ τῆς ἀνωτέρω ταινίας) καὶ ὡς γείσον ἐλαφρῶς προέχον φυλλοκνύμιον λεσβοειδές ὕψ. $0,38 \times$ κάτω πλευρὰ 78×75 . Ἀμφότερα ἐκ τῆς Ἑλλην. ἐκκλησίας τῆς ἀνατολότηθεν Χριστιανικῆς συνοικίας, ἧς βλέπω μόνην τὴν θέσιν πλέον. Μετὰ τὸν διωγμὸν (1914) πάντως τῆς διωχθείσης περιοχῆς αὐτῆς, Βιζύης (πρωτίστως Μαγκριώτισης, καὶ Ἀσβουγά) κατεδάφισαν ἐκ θεμελίων διηρτημένην τοιχογραφημένην ἐσωτερικῶς, βασιλικὴν μετὰ δύο κίονας μνηστικῶν καὶ χωριστὸν 4γωνον ἐκ ατέρωθεν ξύλον πρὸς τὸν ἴσον τοῦ ἀκροῦς ἐπικρανίτις τὸ ὑπ' ἀριθ. 1) καμαρωτὴν καὶ κατὰ τὰ τοιαῦτα καὶ μετὰ τὴν μαρμαρίνην. Ἐντεῦθεν $A \cdot \frac{1}{2}$ ὡς πάλαιον γράσιον $A \lambda \alpha \alpha \alpha$ πρὸ γενέας ὥσως ἐστὶ ὄν.

1 ὦρ. βορ. ἡ πηγὴ τοῦ ὕδατος τοῦ ἵερου—σῆραγξ κτιστὴ καμαρωτὴ ἀδήλου μήκους Βυζαν.

Ἐν γένει ἀπὸ τοῦδε καὶ πρὸς Ν. χώρα Τουρκικὰ ἐποίκων (Τατάρων ἐκ Βουλγαρίας ὡς καὶ Κιρκασίων) μέχρι τοῦ σταθμοῦ. Τούτων ἐμπορώτατον ἡ Μάνικα ἢ Μανούκα ὑπὲρ τὴν ὥραν ΝΑ. Σεραγίου, δι' ὀνομαστὰ καπνά. Πρὸς Β. τοῦ πεδίου ὁρατοὶ 3 νέοι τύμβοι ὥστε ζητητέα τις πόλις πλησίον.

Ἀμυώδης πλέον ἢ πεδιάς, διὸ καὶ ναννώδεις δρυὲς ἔλ.π. ἀλλὰ καὶ χωματώδεις ἐξάρσεις κάπου κάπου εὐφορος πάντως. Κτηνοτρόφος ἡ χώρα καὶ μόνον τὸ Τσερκές κιοὶ ἔχει νῦν 6 χιλ. βοῦς, ὅπερ δὲν ἐμποδίζει νὰ εἶναι μετὰ ἀχυροκαλύβας σχεδὸν ἀποκλειστικῶς περὶ τὰς 400.

Τὰ περὶ τὸ Σαμακόβι (Σιδηροχώρι) ὄντως ἂν καὶ νῦν ἀργοῦν τὰ ὄρυγεῖα καὶ Μήδειαν καὶ τὰ κάτω αὐτῆς (ἐν σειρᾷ Μαραθράς, Κάστρος Τσιλιγκὸς καὶ Ἀσκὸς) ὡς καὶ Στράντζαν (ὑπὲρ ἣν καὶ τεῖχος) εἶχον ἀνδρας φρονηματίας καὶ ἦσαν ἔδρα ὁργανώσεων συγγρόνων μετὰ Μακεδονικάς. Ἐδῶ ἔδρασε καὶ ὁ Κονδύλης τότε ὑπαξιωματικὸς καὶ ὁ Νταῆς νῦν Συνταγματάρχης καὶ ὁ Θεοδωράκης.